

SAŽETAK PRESUDE

ASSOCIATION BURESTOP 55 I DRUGI PROTIV FRANCUSKE

PRESUDA VIJEĆA OD 1. SRPNJA 2021.

ZAHTJEVI BR. 56176/18, 56189/18, 56232/18 I DRUGI

Udruge za zaštitu okoliša imale su pristup odgovarajućem postupku za preispitivanje informacija o skladištenju radioaktivnog otpada

ČINJENICE

Podnositeljice zahtjeva su udruge za zaštitu okoliša koje su se protivile izgradnji industrijskog geološkog skladišnog centra Cigéo namijenjenog dugotrajnim skladištenju visokoradioaktivnog otpada. Odgovornost za gospodarenje radioaktivnim otpadom bila je povjerena Nacionalnoj agenciji za gospodarenje radioaktivnim otpadom (ANDRA). ANDRA je za izgradnju podzemnog skladišta predložila lokaciju u blizini Bure, za koju je izvješće inženjera geofizike pokazalo da sadrži značajne geotermalne resurse. Stoga su udruge podnositeljice zahtjeva podnijele zahtjev za provođenje probnog bušenja. U konsolidiranom izvješću ANDRA je, oslanjajući se na rezultate bušenja, istaknula da su geotermalni resursi bili niske razine. Udruge podnositeljice zahtjeva zatražile su od ANDRA-e da prizna da je priopćila pogrešne i nepoštene znanstvene i tehničke informacije te su pokrenule postupak pred Regionalnim sudom u Nanterreu, tražeći naknadu štete uzrokovane propustom ANDRA-e da poštuje obvezu pružanja javnih informacija sukladno Zakonu o zaštiti okoliša. Regionalni sud proglasio je tužbe udruga nedopuštenima ističući da su samo tijela javne vlasti bila ovlaštena pokrenuti postupak protiv ANDRA-e zbog propusta napravljenih tijekom izgradnje centara za odlaganje radioaktivnog otpada. Također je naveo da statutarni cilj udruga nije bio takav da im je omogućavao podnošenje tužbe za naknadu štete protiv ANDRA-e. Žalbeni sud u Versaillesu potvrdio je ovu presudu u odnosu na udruhu MIRABEL-LNE dok je tužbe ostalih pet udruga proglasio dopuštenima. Naime, žalbeni sud je istaknuo da je statutarni cilj udruge MIRABEL-LNE bio šira zaštita okoliša, dok je statutarni cilj ostalih udruga bio sprječavanje ekoloških i zdravstvenih rizika koje predstavlja nuklearna industrija te informiranje javnosti o opasnostima zakopavanja radioaktivnog otpada, stoga su one imale valjani interes podnijeti tu tužbu. Odlučujući o meritumu, Žalbeni sud je odbio tužbe ostalih pet udruga jer nisu dokazale da je ANDRA napravila ikakve propuste. Kasacijski sud je odbio njihovu reviziju.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. i članak 13. Konvencije, udruha MIRABEL-LNE prigovorila je povredi prava na pristup sudu i prava na djelotvoran pravni lijek. Ostale udruge podnositeljice zahtjeva prigovorile su povredi članka 6. stavka 1. te članaka 8., 10. i 13. Konvencije, navodeći da su domaći sudovi odbili njihove tužbe bez davanja valjanog obrazloženja, da su povrijedili njihovo pravo na primanje informacija jer nisu provjerili točnost

informacija koje je priopćila ANDRA, te da je Kasacijski sud, prepuštajući stvar diskreciji nižih sudova, odbio presuditi o gore navedenim povredama Konvencije.

OCJENA ESLJP-a

Članak 6

Spor koji su udruge podnositeljice zahtjeva pokrenule pred domaćim sudovima imao je za cilj zaštitu javnog interesa za dobivanje ispravnih informacija vezanih za skladištenje radioaktivnog otpada, ali se također ticao i prava „građanske“ naravi udruga vezano za njihovo pravo na informiranje i sudjelovanje u procesu donošenja odluka u sferi okoliša. To dokazuje i činjenica da je svaka udruga samostalno podnijela zahtjev za naknadu nematerijalne štete čime su htjele zaštititi vlastito pravo na primanje informacija. Slijedom toga, članak 6. stavak 1 bio je primjenjiv u njihovom slučaju ([*Collectif national d'information et d'opposition à l'usine Melox – Collectif Stop Melox et Mox protiv Francuske*](#)).

Odluka francuskih sudova svih razina da tužbu udruge *MIRABEL-LNE* proglase nedopuštenom zbog nedostatka *locus standi* pokrenula je pitanje povrede njezinog prava na pristup sudu. Naime, domaći sudovi su uzeli u obzir korelaciju između statutarnog cilja ove udruge i kolektivnih interesa koje je htjela obraniti na sudu te su zaključili da ona nije imala legitiman interes pokrenuti postupak protiv ANDRA-e. Međutim, ti sudovi nisu uzeli u obzir činjenicu da je taj postupak bio usmjeren ne samo na zaštitu kolektivnih interesa koje je ta udruga štitila, već i na zaštitu prava „građanske“ naravi same udruge, a to je pravo na informiranje i sudjelovanje u procesu donošenja odluka u sferi okoliša.

Žalbeni sud je zaključio da, za razliku od ostalih udruga podnositelja zahtjeva, statutarni cilj udruge *MIRABEL-LNE* nije izričito uključivao borbu protiv opasnosti nuklearne industrije po okoliš i zdravlje, već je bio usmjeren na zaštitu okoliša općenito i stoga ova udruga nije mogla imati *locus standi* za podnošenje tužbe zbog pogrešnog informiranja javnosti o opasnostima zakopavanja radioaktivnog otpada. No, ESLJP je zaključio da takav pristup nije bio prihvatljiv jer je radio razliku između zaštite od nuklearnih rizika i zaštite okoliša iako je bilo jasno da je prva sastavni dio potonje, te je pretjerano ograničavao doseg društvenog cilja udruge *MIRABEL-LNE*.

Slijedom navedenog, toj udruzi nametnuto je nerazumno ograničenje njezinog prava na pristup sudu, stoga je došlo do povrede članka 6. Konvencije.

Članak 10

Kao gospodar pravne karakterizacije činjenica, ESLJP je odlučio ispitati ostale prigovore udruge podnositeljica zahtjeva na temelju članka 10. Konvencije.

Kada je pristup informacijama ključan za ostvarivanje slobode primanja i širenja informacija, tada odbijanje prava na pristup informacijama može predstavljati povredu prava na slobodu izražavanja ([Mađarski helsinški odbor protiv Mađarske](#) [VV]¹).

Pitanje u kojoj mjeri odbijanje pristupa informacijama predstavlja miješanje u ostvarivanje prava na slobodu izražavanja mora se ocijeniti u svakom pojedinom predmetu u svjetlu specifičnih okolnosti slučaja, u skladu sa sljedećim kriterijima: (1) svrha zahtjeva za informacijama; (2) priroda tražene informacije; (3) uloga podnositelja zahtjeva; i (4) trenutna dostupnost informacija.

Iako pravo na primanje informacija u pravilu državama ne nameće pozitivne obveze u pogledu prikupljanja i širenja informacija *proprio motu*, u određenim situacijama takva obveza može postojati. To je bio slučaj u ovom predmetu gdje je ANDRA imala obvezu na vlastitu inicijativu informirati javnost o razvoju projekta, posebno s obzirom na geotermalni potencijal lokacije.

Primjenjujući gore navedene kriterije na predmet udruga podnositeljica zahtjeva, ESLJP je zaključio da su udruge u skladu sa svojim statutarnim ciljem nastojale informirati širu javnost o rizicima projekta Cigéo za okoliš i zdravlje. Priroda tih informacija bila je očigledno od javnog interesa jer se radilo o projektu koji je uključivao isporuku, rukovanje i zakopavanje velikih količina dugotrajnog visokoradioaktivnog otpada, što je predstavljalo veliki rizik za javno zdravlje i okoliš. Udruge podnositeljice zahtjeva imale su ulogu „javnog čuvara“ te su upozoravale javnost da obrate pozornost na ovu temu i pozivale vlasti da poštuju obvezu pružanja točnih informacija. Što se tiče četvrtog kriterija, osporene informacije bile su dostupne.

Pravo na pristup informacijama bilo bi bespredmetno kada bi pružene informacije bile nepoštene, netočne ili nedostatne. Stoga, poštovanje prava na pristup informacijama zahtijeva da pružene informacije budu pouzdane, posebno kada to pravo proizlazi iz zakonske obveze države. U tom slučaju, zainteresirane osobe moraju imati na raspolaganju pravni lijek koji omogućava preispitivanje sadržaja i kvalitete dostavljenih informacija, u okviru kontradiktornog postupka. To je osobito važno kada se informacije odnose na projekte koji predstavljaju veliki rizik za okoliš i zdravlje kao što je nuklearna opasnost ([Mađarski helsinški odbor protiv Mađarske](#) [VV], st. 121.).

U ovom predmetu postojala je izravna veza između geotermalnog potencijala lokacije Bure obuhvaćene spornim priopćenjem ANDRA-e i nuklearnog rizika koji je predstavljao projekt Cigéo. Udruge podnositeljice zahtjeva pokrenule su parnični postupak protiv ANDRA-e tražeći naknadu za štetu koja je proizašla iz nepoštovanja obveze pravilnog informiranja javnosti s tim u vezi. Njihova tužba je u prvom stupnju proglašena nedopuštenom, ali je to kasnije ispravljeno u žalbenom postupku.

¹ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

Nakon provedenog kontradiktornog postupka pred Žalbenim sudom u kojem su se udruge podnositeljice zahtjeva mogle u potpunosti izjasniti o ovom slučaju, taj sud je utvrdio da nije bilo nepravilnosti u postupanju ANDRA-e. Naime, zaključio je da je ANDRA s pravom tvrdila da su rezultate njezina rada potvrdili svi institucionalni partneri, uključujući tijela nadležna za nuklearnu sigurnost, Zavod za zaštitu od zračenja i nuklearnu sigurnost i Nacionalno povjerenstvo za evaluaciju. Naglasio je da razlika u mišljenjima o tehničkim aspektima o kojima se raspravljalo sama po sebi nije bila dovoljna za zaključak o nemaru ili pristranosti ANDRA-e. Udruge podnositeljice zahtjeva imale su mogućnost uložiti reviziju protiv presude Žalbenog suda, što su i učinile, nakon čega je Kasacijski sud odbio njihovu reviziju utvrdivši da je Žalbeni sud dao odgovarajuće pravne razloge za svoju odluku.

ESLJP je na temelju prethodnih razmatranja zaključio da su udruge podnositeljice zahtjeva imale pristup odgovarajućem postupku za preispitivanje njihovih prigovora u pogledu povrede prava na primanje informacija. Naime, prigovori udruga ispitani su u kontradiktornom postupku uz mogućnost osporavanja činjenice da je ANDRA postupala u skladu sa svojom zakonskom obvezom pružanja javnosti informacija o gospodarenju radioaktivnim otpadom, te uz mogućnost osporavanja sadržaja i kvalitete priopćenih informacija o geotermalnom potencijalu lokacije Bure.

Premda je ESLJP priznao da su žalbeni suci mogli potpunije potkrijepiti svoj odgovor na pitanje pouzdanosti informacija navedenih u konsolidiranom izvješću ANDRA-e o niskoj razini geotermalnih resursa navedene lokacije, to nije bilo dovoljno za tvrdnju da udruge podnositeljice zahtjeva nisu imale pristup postupku koji ispunjava uvjete iz članka 10. Konvencije.

Slijedom navedenog, ESLJP je jednoglasno utvrdio da nije došlo do povrede ovog članka Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

3.000 EUR na ime neimovinske štete za udruhu *MIRABEL-LNE*

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.